

فرایند مستند کردن فعالیتهای دانش پژوهی و آیین نامه ارزیابی آن

دکتر سونیا اویسی
متخصص بهداشت مادر و کودک

مقدمه

- از آنجا که فعالیت های آموزشی **بخش مهمی از رسالت** مؤسسات آموزش عالی و قسمت عمده ای از عملکرد اعضای هیات علمی را تشکیل می دهند،
- ضروری است که تلاش و کوشش اساتید در این عرصه **ثبت، گسترش و به نحو مناسب ارزیابی و امتیاز** بندی گردد.
- نماد فعالیت های دانش پژوهی به طور ویژه تولید محصولی است که به **صورت گسترده** در اختیار سایرین قرار داده می شود و مورد نقد و ارزیابی قرار می گیرد.

حوزه هاي مختلف فعاليت هاي آموزشي

- **تدریس** (Teaching)
- **برنامه ريزي آموزشي** (Curriculum development)
- **راهنمايي و مشاوره** (Advising and mentoring)
- **مديريت آموزشي** (Education leadership and administration)
- **ارزيابي فراگيران** (Learner assessment)

تدریس

■ هرگونه فعاليتي که منجر به يادگيري فراگيران شود؛

- ارائه سخنراني
- برگزاري کارگاه ها
- آموزش پروسيسجرها
- کاردرگروههاي کوچک
- تسهيل دوره هاي آموزش از راه دور
- تهيه مواد آموزشي مرتبط که **شخصا** براي ارتقا آموزش تهيه کرده باشد.

برنامه ريزي آموزشي يا تدوين كوريكولوم

- مقصود تدوين يك مجموعه طولي از فعاليتهاي آموزشي است كه بيش از يك جلسه آموزشي و به صورت **سيستماتيك** در هر سطح از آموزش اعم از مقاطع كارشناسي، كارشناسي ارشد، دكتر و... كه بصورت حضوري و يا الكترونيكي طراحي، سازماندهي و ارزشيابي شود.

راهنمایی و مشاوره

- عبارتست از برقراری یک رابطه سازنده که فرد مشاور دستیابی فراگیر را به اهداف خود تسهیل می کند و شامل طیف وسیعی از فعالیت‌هایی است که عضو هیات علمی کمک می کند تا فراگیران و یا همکاران به اهداف خود دست یابند.

مدیریت ورهبري آموزشي:

- عبارتست از **فعالیت های راهبردی** که سبب بهبود برنامه های آموزشی و پیشرفت عرصه آموزش می شود؛
- ۱- تلاش برای دستیابی به برتری علمی
- ۲- ارزیابی مستمر فعالیت های آموزشی خود
- .....

ارزیابی فراگیران:

مقصود تمامی فعالیت های مرتبط با ارزیابی دانش، مهارت،
و نگرش فراگیران است، از قبیل:

۱- ایجاد ابزارها و فرایندهای ارزیابی و...

۲- استقرار یک سیستم ارزیابی از طریق گرد آوری اطلاعات

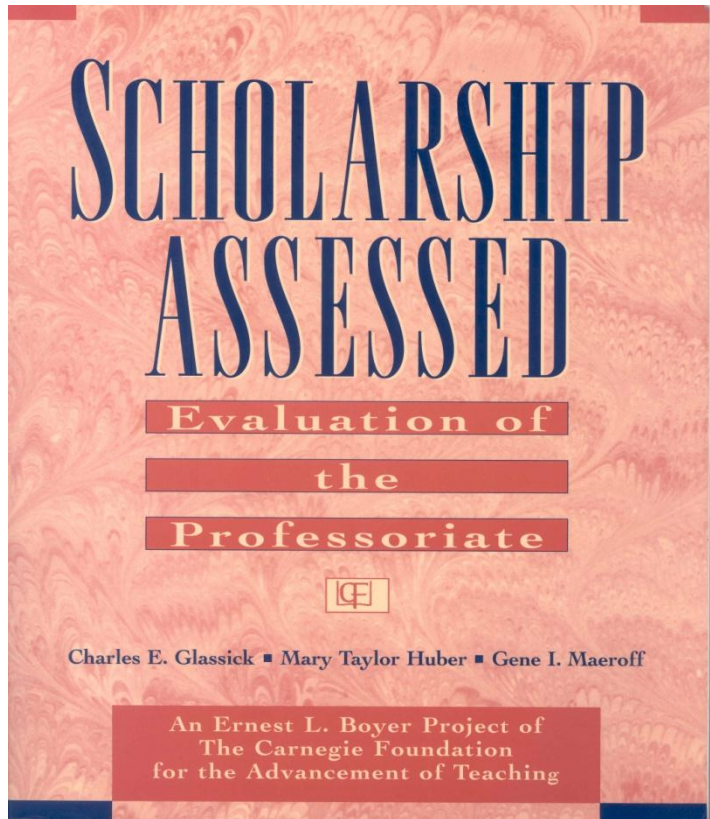
و....

فعالیت‌های آموزشی با چه معیارهایی مورد
ارزیابی قرار می‌گیرد؟

(معیارهای کلاسیک)

معیارهای ارزیابی دانش پژوهی (معیارهای گلاسیک)

- ۱- دارا بودن اهداف مشخص
- ۲- کسب امادگی کافی
- ۳- استفاده از روشمندی مناسب
- ۴- نتایج قابل توجه
- ۵- ارائه مؤثر
- ۶- بازبینی نقادانه

Glassick et al. Scholarship Assessed: Evaluation of the Professoriate. San Francisco, CA: Jossey – Bass; 1997

دارا بودن اهداف مشخص

■ اعضای هیات علمی باید اهداف خود را از فعالیتهای صورت گرفته به وضوح بیان کنند.

۱- آیا اهداف به وضوح بیان شده است؟

۲- آیا اهداف بیان شده **واقع بینانه** و **قابل**

دسترسی هستند؟

۳- آیا اهداف مورد نظر در زمینه مربوطه مهم هستند؟

کسب آمادگی کافی

- آگاهی از فعالیت های قبلی صورت گرفته در زمینه مورد نظر
- -داشتن مهارت های لازم برای انجام فعالیت
- -از پیش فراهم کردن منابع مورد نیاز آن فعالیت

استفاده از روش مندی مناسب

- از روش مناسب برای انجام فعالیت خود بهره بگیرد
- آنها را به صورت مؤثری به کار ببندد
- درموارد لزوم بر حسب نیاز آنها را تغییردهد.

نتایج قابل توجه

- نتایج حاصل از فعالیت دانش آن حوزه را افزایش دهد
- فعالیت دانش پژوهی موجب تحریک یادگیری در دیگران شود
- **مشکلی** را در داخل و یا خارج از حوزه دانشگاه **حل** کند

عضو هیات علمی باید به سوالات زیر پاسخ دهد:

- آیا عضو هیات علمی به اهداف خود دست یافته است؟
- آیا فعالیت صورت گرفته در نهایت منجر به افزودن مطلبی به دانش موجود در آن زمینه شده است؟
- آیا فعالیت صورت گرفته افق های جدیدی برای بررسی و مطالعه بیشتر ایجاد نموده است؟

ارائه مؤثر

- یک فعالیت عضو هیات علمی هر قدر هم که برجسته و درخشان باشد در صورتی که به دیگران ارائه نشود یک فعالیت دانش پژوهی محسوب نخواهد شد، زیرا
- یک اصل در دانش پژوهی این است که فعالیت های انجام شده علاوه بر داشتن ابعاد کمی و یا کیفی، باید دربر گیرنده **تعامل مجری و یا مجریان آن فعالیت با جامعه آموزش علوم پزشکی** باشد و
- ویژگی بارز فعالیت های دانش پژوهی، ارائه آن به سایرین است و لازم است که با دیگران در میان گذاشته شود و توسط آن ها مورد نقد قرار گیرد.

در این تعامل لازم است که مجری یا مجریان نشان دهند

- برای اجرای آن از **منابع و مستندات** موجود در متون آموزش علوم پزشکی بهره برده اند
- **محصول و نتیجه** فعالیت آموزشی آنها به نحو مناسبی در **اختیار سایر اعضای جامعه** آموزش علوم پزشکی قرار گرفته است به گونه ای که سایر افراد می توانند بر پایه آن ، اقدامات و فعالیت های بعدی را انجام دهند
- **گسترده گی و حوزه** این تعامل می تواند در سطح دانشگاهی، ملی، یا بین المللی باشد.

مصادیق این تعامل عبارتند از

- ۱- برگزاری کارگاه های آموزشی و ایراد سخنرانی در مورد نتایج فعالیت آموزشی صورت گرفته
- ۲- محصول آن به صورت مدعو در حوزه های وسیعتر (سایر دیپارتمانها/ دانشکده ها/ دانشگاهها)
- ۳- ارائه نتایج در کنگره های علمی، انتشار در مجلات علمی-پژوهشی،
- ۴- ثبت فعالیت ها در تار نماها (website) و.....

بازبینی نقادانه

■ آیا عضو هیات علمی تعمق و تفکر در مورد فعالیت خود داشته است

■ آیا از دیدگاه ها و نظرات دیگران در زمینه فعالیت خود استفاده نموده است

■ آیا از نتایج ارزیابی ها برای بهبود فعالیتهای آتی بهره برده است

معیارهای گلاسیک و دانش پژوهی آموزشی

کاربرد شش معیار ارائه شده توسط گلاسیک و همکاران برای ارزشیابی دانش پژوهی اکتشاف و آموزش		
معیار گلاسیک	دانش پژوهی اکتشاف	دانش پژوهی آموزشی
دارا بودن اهداف مشخص	روشن بودن هیپوتز، مهم بودن سؤالات پژوهش	اهداف مشخص، قابل اندازه گیری، و قابل دستیابی
کسب آمادگی کافی	دانش مناسب، توانایی گردآوری منابع ضروری	دانش به روز، شناسایی و سازماندهی مقدار و سطح مناسبی از مواد آموزشی متناسب با اهداف
استفاده از روش مناسب	روش مطالعه پیشنهادی پاسخگوی سؤالات است، تحلیل آماری مناسب	انتخاب روش آموزشی مناسب برای رسیدن به اهداف تعریف شده انتخاب روش مناسب برای ارزیابی پیامدها
نتایج قابل توجه	هیپوتز ارزیابی و قبول یا رد می شود	اندازه گیری کیفیت یا تأثیر ارائه نشان دادن دستیابی فراگیران به اهداف آموزشی
ارائه مؤثر	منتشر کردن یا ارائه عمومی مطلب	قرار دادن فرآیند یا نتایج بدست آمده در اختیار همکاران
بازبینی نقادانه	تعمق نقادانه بر روی نتایج بدست آمده برای هدایت پژوهش های آتی	تحلیل نقادانه فعالیت های آموزشی که منجر به تغییر یا بهبود شود

نمونه فرمهاي مربوطه به ارائه مستندات فعاليت هاي دانش پژوهي

به نام خدا

فرم ارائه مستندات مربوط به فعالیت های دانش پژوهی آموزشی
برای فعالیت خود یک عنوان (به زبان فارسی) انتخاب کنید به گونه ای که به طور مشخص نوع فعالیت مورد
نظر را بیان کند.

نام همکاران و نوع و میزان مشارکت هر یک از ایشان را در فعالیت مورد نظر ذکر نمایید .

نام و نام خانوادگی	سمت	رتبه دانشگاهی	نوع همکاری	میزان مشارکت	امضاء
--------------------	-----	---------------	------------	--------------	-------

اهداف فعالیت خود را مشخص کنید.

هدف کلی:

اهداف ویژه :

ضمن بیان مسئله، خلاصه ای از پیشینه اقداماتی که تا کنون در این زمینه صورت گرفته است بیان کنید

رشته و سطح فراگیران را در برنامه آموزشی مورد نظر مشخص نمایید .

شرح مختصری از فعالیت صورت گرفته را ارائه نمایید:

نتایج حاصل از این فعالیت و این که فعالیت ارائه شده چگونه موفق شده است به اهداف خود دست یابد؟

این رویکرد یا فعالیت جدید چه مدت و در چه تاریخ هایی مورد استفاده قرار گرفته است؟.

با توجه به ارزیابی شما از اقداماتی که تا کنون در این زمینه صورت گرفته است، این فعالیت در چه سطحی از نوآوری قرار دارد؟

☐ در سطح گروه آموزشی برای اولین بار صورت گرفته است

☐ در سطح دانشکده برای اولین بار صورت گرفته است

☐ در سطح دانشگاه برای اولین بار صورت گرفته است

☒ در سطح کشور برای اولین بار صورت گرفته است

☐ در دنیا برای اولین بار صورت گرفته است.

چنانچه افرادی وجود دارند که نمی خواهید فعالیت ارائه شده شما مورد داوری قرار دهند نام حداکثر دو نفر را ذکر کنید:

۱. آقای دکتر ....

۲. خانم دکتر ....

